

Søknad om Prosjekttilskudd fra Hordaland Fylkeskommune

Søker: Bergen Middelaldermusikkdager (BMMD)

Kontaktperson: Jostein Gundersen

Prosjektbeskrivelse

BMMD2016

Det er viktig at festivaler og konsertarrangører for klassisk musikk bidrar til å stille spørsmål ved den klassiske kanon og det etablerte konsertrepertoaret. Bergen Middelaldermusikkdager gjør nettopp det, og vil i 2016 være del av en ambisiøs, internasjonal markering som retter søkelyset på Antonio Zacara da Teramo (ca1360-1416). Mens komponister som Machaut, Landini og Dufay har vært kjente navn i klassisk musikk de siste 100 år, har denne komponistens betydning blitt tydelig først i de senere år. Gjennom tre konserter og tilhørende introduksjonsforedrag vil vi vise fram ulike sider ved hans fascinerende og banebrytende komposisjoner, samt noe av det fortolkningsrommet hans musikk åpner for. Konsertene framføres av tre av Europas fremste ensembler for musikk fra senmiddelalderen. I tillegg til det Bergens-baserte ensemblet Currentes, opptrer det tysk-sveitsiske Ensemble Leones (International Classical Music Awards: Best Early Music CD 2015) og det italienske Ensemble Micrologus (Diapason d'Or, 2015). Til festivalen kommer verdens fremste ekspert på Zacara italienske Dr. Francesco Zimei, som har tatt initiativ til markeringen.

Markeringen vil finne sted i tre land: Alle tre konsertene og foredragene holdes først i Zacaras hjemby Teramo i Italia (26.-28.08.2016), dernest i Bergen 15.-18.09.2016), og til slutt i Worms i Tyskland (oktober 2017). Bergen Middelaldermusikkdager er dermed del av et internasjonalt samarbeid, som gjennom et år vil bidra til å rette oppmerksomhet mot komponisten Zacara, mot de tre ensemblene som deltar, og mot vertsbyene og deres middelalderforskning og kulturproduksjon.

Konsertene i Bergen finner sted i Rosenkrantzårnet 16.09, Håkonshallen 17.09 og Mariakirken 18.09. Det blir introduksjonsforedrag ved ensemblelederne og Dr. Zimei før alle konsertene. I tillegg holder Zimei et lengre foredrag 16.09 ved Universitetet i Bergen om Zacara og hans samtid.

Antonio Zacara da Teramo (ca1360-1416)

For 600 år siden, på sensommeren i 1416, spredte nyheten seg om Antonio Zacara da Teramos død. At knapt noen andre enn spesialister vet om dette jubileet, reflekterer ikke Zacaras status og hans oppnåelser i sin samtid.

Zacara var en oppsiktsvekkende allsidig person. Han ble født inn i en familie av miniatyrmalere. Hele familien flyttet sannsynligvis fra Teramo til Roma tidlig i Zacaras liv, for å bidra til reintegreringen av pave-setets bibliotek etter at kurien var kommet tilbake, nesten 70 år etter at det flyttet til Avignon (1309-1377). Zacara ble selv en glimrende miniatyrmaler. Han var også sekretær for paven, og kunne levd godt på disse to yrkene. Hans store bidrag til europeisk kulturhistorie skulle imidlertid bli musikk. Zacara behersket mer enn noen annen samtidig musiker de ulike stilene i samtiden. Han skrev enkle, elegante ballader i stil med Francesco Landini, samtidig som han er ansvarlig for det rytmisk mest komplekse stykket vi kjenner til før 1900-tallet. Han forfattet sine egne sangtekster, også disse i spekteret fra enkle kjærlighetsdikt til mystiske, komplekse dikt fulle av for oss ukjent symbolikk som musikkvitere fortsatt grubler over. Kirkemusikken hans var modell for de i dag mer kjente komponistene Ciconia og Dufay.

Zacara er en meget spennende komponist, hvis betydelige produksjon og musikkhistoriske betydning musikkvitere først i de senere år har oppdaget. Grunnet ulike stavinger av navnet og de høyst ulikeartede stilene Zacara komponerte i, trodde man lenge at det var snakk om to komponister. Det var også usikkerhet knyttet til når han levde. Det er nå klart for musikkvitere at han var en meget produktiv komponist hvis musikk ble kjent i hele Europa og tjente som modell for andre komponister.

Improvisasjon som uttrykksform

I tillegg til søkelyset på Zacara, har BMMD i 2016 et utfyllende fokus på improvisasjon av flerstemt musikk i senmiddelalder og tidlig renessanse. Tallrike dokumenter vitner om en utbredt praksis for improvisasjon av flerstemt musikk, ikke minst til messene. Det er flere ensembler og utøvere som har opparbeidet solid kompetanse innen improvisasjon av flerstemt musikk i stil med Notre Dame-skolen (ca 1200), i renessansestil (fra ca 1450) og selvsagt også i barokk og wienerklassisk stil. Det er foreløpig ingen som har beskjeftiget seg over en lengre periode med improvisasjon av flerstemt musikk i Ars Nova-stil (ca 1320-1420). Currentes gjør det, innenfor rammene av forskningsprosjektet "Wheels Within Wheels" ved Universitetet i Bergen. Resultater fra dette arbeidet vil bli presentert i Currentes sitt bidrag til BMMD. Det er også bakgrunnen for UiB sitt finansielle bidrag til BMMD, som i 2016 er større enn tidligere år.

Som i tidligere år, finansieres BMMD av tre samarbeidspartnere: UiB, Bymuseet i Bergen og ensemblet Currentes. Årets festival er grunnet det utvidede internasjonale samarbeidet dyrere enn i tidligere år. Det reflekteres også i samarbeidspartnernes bidrag. Vi håper Hordaland Fylkeskommune kan bidra med det beløp vi søker om, og påpeker at resultatet av samarbeidet, foruten en festival i Bergen av meget høy faglig kvalitet, også inkluderer synliggjøring av Bergen, Hordaland og de ulike aktørene under festivalutgavene i Italia og Tyskland.

Musikernes nettsider:

www.currentes.com

www.micrologus.it

www.leones.de